FILMS VAN DEZE WEEK

DE LADY EN DE VRIJBUITER

(„Stingaree")

Savoy Theater

Dit is weer eens een echt ouderwetsche, romantische film, zooals reeds de Nederlandsche titel met zijn merkwaardige combinatie van begrippen doet vermoeden. Het verhaal is ernstig bedoeld, maar het zal den toeschouwer, die wat nuchter is ingesteld, moeite kosten het geheel au sérieux te nemen. Voor wie het al te ongeloofwaardig vindt, kan dit althans een troost zijn: het speelt in een ver land — Australië — en een ver verleden — omstreeks 1874. De vrijbuiter uit den titel is de gevreesde bandiet Stingaree, die bij het begin van het verhaal den omtrek onveilig maakt van de hoeve, waarop de heldin van de film woont, een jong meisje (waarom zij in den titel „de lady" genoemd wordt, is een raadsel), dat na den dood van haar ouders bij Engelsche kolonisten in huis is genomen. Dit meisje heeft een mooi stemmetje en zou niets liever willen dan zangeres worden, maar haar ijdele en naijverige meesteres en pleegmoeder, die een hoogen dunk heeft van haar eigen zangkunst, verbiedt haar zich te oefenen. Stingaree dringt de woning binnen, terwijl het meisje alleen thuis is en hoort haar zingen. Hij geeft zich uit voor een uit Engeland verwachten gast, den beroemden zanger Sir Julian, en heeft niet veel tijd noodig om haar vertrouwen en haar hart te winnen. Na enkele minuten al ziet men ze zeer idyllisch met elkaar musiceeren en als hij, weer even later, voor de politie moet vluchten, neemt hij het meisje en passant naar zijn schuilplaats in de bosschen mee.

Hyperromantisch is dan de wijze waarop hij voor haar toekomst zorgt. Met het pistool in de hand dwingt hij Sir Julian naar haar te luisteren. Zelf wordt de edelmoedige struikroover wel is waar bij de achtervolging gewond en gevangen genomen, maar Sir Julian neemt het meisje mee naar Londen om een zangeres van haar te maken, en Stingaree kan op haar wachten. De film toont dan verder nog hoe het meisje carrière maakt en eindelijk weer eens als een beroemd zangeres in Melbourne een concert komt geven. Stingaree ontsnapt voor die gelegenheid uit de gevangenis en verschijnt in de uniform van den gouverneur, dien hij onderweg uitgeschudt heeft, in een loge van de concertzaal. Zijn beschermelinge zingt haar schoonste lied en als hij 's nachts, opnieuw achtervolgd, in haar kamer dringt, toont zij zich bereid met hem te vluchten, haar carrière op te geven en zijn vrijbuitersbestaan te deelen.

William A. Wellmann, een bekwaam regisseur van het tweede plan, heeft dit stuiversbladverhaal genomen voor wat het was en geen moeite gedaan het althans door een bizonder persoonlijke verfilming op een hooger plan te brengen. De belangrijke actrice Irene Dunne is in de onwezenlijke hoofdrol van deze film, die voortdurend op niets zoozeer aanspraak maakt als op haar zangkunst, feitelijk niet op haar plaats. Zij is eigenlijk te goed voor dit soort werk. Richard Dix is Stingaree en het moet gezegd, dat deze Robin-Hood-romantiek hem goed afgaat. Mary Boland maakt een voortreffelijke parodie van de zelfingenomen vrouw des huizes en Una O'Connor is als altijd een scherp gekarakteriseerde dienstbode.

J. H.

DE ZIGEUNERBARON

Asta-Theater

Buiten wapperen de linten in de Hongaarsche kleuren. Ter eere van den Zigeunerbaron, die optreedt in Asta. Het programma herinnert er aan: dit is een film naar de gelijknamige operette van Johann Strauss en een novelle van Maurus Jokai. Had die titel alleen reeds zooveel aantrekkingskracht? De zaal zat den eersten avond reeds propvol en ieder ging voldaan en plezierig huistoe. Het was dan ook romantisch, kleurrijk, vol beweging, vol spanning, overvloeiend van minnevreugd en minnesmart, meesleepend door het talent van Johann Strauss, waar de muzikale bewerker Alois Melichar dankbaar van geprofiteerd heeft.

Adolf Wohlbrück speelt mr Sandor Barinkay, den zoon van den Hongaarschen landheer, die geheuld heeft met de Turken onder hun overheersching en die na de bevrijding van Hongarije heeft moeten vluchten. Die vlucht heeft diepen indruk gemaakt op het eenvoudige landvolk en op de Zigeuners, die onder de bescherming van den machtigen man geleefd hadden. Nog steeds gaan er verhalen over Barinkay's val en over den schat, die begraven moet liggen bij de oude burcht, die nu onder bewaking ligt van de Zigeunerbende van het vrouwelijk opperhoofd Czipra. Ernö, (Rudolf Platte) de volksverteller en oplichter, maakt er gebruik van om er het domme landvolk geld mee uit den zak te kloppen. Het verwaarloosde landgoed is door een brutalen varkensboer ingepalmd, die het gebruikt om er zijn zwijnen te mesten. Van dezen varkenskoning heeft Fritz Kampers een prachttype gemaakt, een heerschap, dat door onverwachten voorspoed brutaal en overmoedig is geworden, maar dat toch altijd onzeker blijft, omdat het zelfvertrouwen ontbreekt. Bij het minste ernstig verzet klimt hij van zijn varkenstroon en den tegenstander, die zijn zweep niet vreest, tracht hij met uitbundige jovialiteit te winnen.

Bij het begin van de film treedt dat prachttype van Zsupan reeds op in een conflict met Sandor, den jongen Barinkay, die na den dood van zijn vader den lust niet heeft kunnen weerstaan om naar zijn land terug te keeren, waar hij nu als vogelvrij verklaarde onder een schuilnaam rondzwerft. Zsupan rijdt een Zigeunerkar omver en Sandor neemt het voor de arme drommels op, waarbij hij het hart steelt van Saffi, de wonderschoone Zigeunerin, die later Sandors vrouw zal worden. Men ziet, aan romantiek ontbreekt het niet. Maar voor Sandor en Saffi den goudvink vragen hun huwelijk te sluiten, gebeurt er zoo het een en ander en Hansi Knoteck, die een prachtig Zigeunertype heeft gemaakt, krijgt gelegenheid voor fijn en vaak heel gevoelig spel.

Het heele verhaal van Sandors wedervaren zullen we hier niet geven. Vele onzer lezers kennen het al. Sandor krijgt den steun van de Zigeuners, hij wordt door Szupan spottend den Zigeunerbaron genoemd. Hij slaagt er in de bevolking tegen Szupan op te zetten door dezen bespottelijk te maken op de jaarmarkt in een kostelijke scène, waar Sandor de rol overneemt van den volksverteller Ernö. Doch de zoon van den vroegeren landheer kan den varkenskoning niet verjagen en bovendien komt hij een tijd lang onder de bekoring van Szupans geraffineerde dochter Arsena (Gina Falckenberg). Tusschen die twee, tusschen Sandor en Arsena wordt de eigenlijke strijd om de macht gevoerd, die tenslotte voert tot Sandors overwinning, zijn begenadiging en herstel in zijn oude rechten.

Met deze film onder de regie van Karl Hartl heeft de Ufa een goed stuk werk geleverd. Vooral de massa-regie van de jaarmarkt en van het feest bij Szupan is zeer te prijzen. Daarnaast echter zijn er nog tal van mooie speelscènes. Alles wijst erop, dat de Zigeunerbaron een succesnummer van Asta's zomerprogram zal worden.

4½ MUSKETIERS

Apollo Theater

Opnieuw een film uit de Boedapester Hunnia-studio's van hetzelfde spelersgezelschap, waarvan men de vorige week in een ander theater hier ter stede de film Einde slecht, alles goed heeft kunnen zien. Szöke Szakal, Felix Bressart, Otto Wallburg, Tibor von Halmay, Ernst Verebes — het is een heele batterij van filmkomieken. Geen wonder dat de in programma en advertentie voorspelde lachsalvo's bij het publiek inderdaad niet uitblijven, maar dat is ook ongeveer al het goeds dat er van 4½ Musketiers te zeggen valt. Het is, wat inhoud betreft, zoo mogelijk nog onbeduidender dan Einde slecht, alles goed en de onbekende Hongaarsche regisseur kan van Fritz Schulz, den regisseur van Einde slecht, alles goed misschien nog leeren. Wij zullen echter een zoo nadrukkelijk als „vacantiefilm" aangekondigde amusementsproduct er maar niet te hard over vallen, dat het artistiek en technisch niets te beteekenen heeft en oorspronkelijkheid mist, maar alleen nog even meedeelen wat dezen „lachschlager" inhoudt.

De „4½ Musketiers": dat is een strijkje, bestaande uit vier muzikanten en een hond. De slagwerker (Szöke Szakall) brengt zijn vrienden voortdurend in moeilijkheden, doordat hij het niet laten kan zijn neus in eens andermans zaken te steken; de jongste, de violist, zorgt echter voor de grootste verwikkeling. Hij heeft tot vriend den wereldberoemden radiozanger Doratti. Uitgestuurd om van dezen Doratti geld te leenen, treft hij hem juist bij zijn vertrek. Als op dit oogenblik de dochter van een professor om een autogram komt, laat Doratti den jongen violist de handteekening voor hem zetten. Het gevolg is, dat het meisje hem voor Doratti blijft aanzien, verliefd op hem wordt en hoogst teleurgesteld is als zij leest dat de beroemde radiozanger gaat trouwen. Op de bruiloft worden dan echter alle verwarringen opgelost; Doratti zorgt er voor, dat de musketiers een aanstelling bij de radio krijgen, de vader van het meisje, door een serie avonturen in een nachtclub eenigszins ontdooid, koopt zelfs voor hen het café, waar zij vroeger gespeeld hadden en daar musiceert nu voortaan, uitgegroeid tot een heel orkest, het strijkje van de „4½ Musketiers".

J. H.

EMIEL EN Z'N DETECTIVES

Studio Theater

In het Studio-Theater gaat deze week de reprise van een film, die het verdient weer eens naar voren gebracht te worden. Vergeten was Emiel en z'n Detectives trouwens nog geenszins. Deze nu drie jaar oude charmante film van Gerhard Lamprecht, is sedert haar eerste verschijnen in Nederland al herhaaldelijk op de programma's teruggekeerd en heeft zoowel bij de jeugd als bij een veeleischend publiek van filmkunstliefhebbers succes geoogst.

„Emil und die Detektive" is vervaardigd naar den roman van Erich Kästner, waarvan Billie Wilder een uitstekende bewerking heeft gemaakt. De film wordt vrijwel uitsluitend door jongens gespeeld en het is juist hun spontaneïteit en natuurlijkheid, die de film het frissche en bekoorlijke geven waarom zij bekend is geworden.

Emil, de held van de film, wordt op weg naar Berlijn van zijn geld beroofd. Zijn droom in den trein is de aanleiding tot een serie handig gemaakte trucopnamen, die een der geestigste gedeelten van de film vormen. Een vriendje, Gustav, en een heele troep andere jongens helpen Emil den dief (Fritz Rasp) op te sporen. Emil krijgt zijn geld terug en met een triomfantelijke ontvangst in Neustadt eindigt de film, waarvan ouders en kinderen evenzeer genoegen kunnen beleven.

J. H.

Rembrandt Theater

Mein Herz ruft nach Dir

Het pianotransport

Mein Herz ruft nach Dir was indertijd een van de grootste schlagers van het seizoen; de „cast" der film was hiervoór trouwens reeds een garantie: Jan Kiepura, Martha Eggerth, Paul Hörbiger, Paul Kemp en Theo Lingen.

Als tweede film draait een vermakelijke historie van Stan Laurel en Oliver Hardy: Het Pianotransport.

Seinpost Theater

Het jolige weeuwtje

Le grand jeu

De Lubischfilm The Merry Widow met Jeanette MacDonald werd reeds meer dan eens in deze kolommen besproken. Ook de Fransche film Le Grand Jeu met Marie Bell is een oude bekende, waar wij niet nader op terug hoeven te komen.

Des middags draait in het theater aan den zeekant de Laurel en Hardy-film Fra Diavolo.

Trianon Theater

De Witte

De eersteling der Vlaamsche filmproductie is al even populair als de eerste sprekende Nederlandsche film. De Witte zal in aantal vertooningen zeker niet ver van het record der Jantjes af zijn.

Hoe het ook zij, De Witte is weer in onze stad gelogeerd en Jefke Bruyninckx himself zal den menschen in de zaal elken middag trouw vertellen van zijn filmcarrière en zijn rol als De Witte.

Odeon Theater

Haar grootste succes

Haar Grootste Succes is de laatste Martha Eggerth-film welke hier ter stede vertoond werd en daarom zijn haar liedjes nog niet te vaak gezongen, zoodat ieder zich nog met plezier te luisteren zal zetten naar de Weensche nachtegaal.

Haar stadgenoot Leo Slezak en Theo Lingen assisteeren haar, zoodat men overtuigd kan zijn, dat het aan vermakelijke situaties in deze film niet zal ontbreken.

ZOO'N AAP VAN EEN JONGEN

(Peck's Bad Boy)

Cinema Princesse Schouwburg

Het is al herhaaldelijk het thema van romans en ook van films geweest, dit kleine drama uit het jongensleven: de jongen, die de goede verstandhouding met zijn vader bedreigd voelt door de intrede van een nieuweling in het gezin. Niettemin is Peck's Bad Boy, de Foxfilm naar dit onderwerp die thans hier vertoond wordt, een film die men met genoegen ziet om het menschelijke van het gegeven en de tamelijk groote zuiverheid waarmee het behandeld is.

Ditmaal eens geen sensatiegeschiedenis en geen operettegedoe, maar de sympathieke poging uit te beelden wat er in de ziel van een ruwen, maar trouwhartigen jongen omgaat, wanneer men tracht hem het dierbaarste wat hij heeft, het begrip en de liefde van zijn vader, te ontnemen.

In het geval van Bill Peck, den jeugdigen hoofdpersoon van deze film, geschiedt dat wanneer zijn vader, Mr Peck, tante Lili, een zuster van zijn gestorven vrouw, uitnoodigt met haar zoontje Horace bij hem te komen inwonen. Tante Lili is een onaangename, egoïste vrouw, die in tegenstelling tot Mr Peck niets doet dan Bill verbieden, waarbij het keurig opgevoede, maar karakterlooze en geniepige ventje dat zij van haar eigen Horace gemaakt heeft, steeds als voorbeeld wordt gesteld. De kleine Bill worstelt dapper om zich in de nieuwe situatie te schikken, maar is niet opgewassen tegen de berekenende Lili, die er op uit is haar eigen zoontje langzamerhand de eerste plaats in het huis en in de achting van Mr Peck te doen innemen. De grootste slag is het voor Bill van Horace te moeten vernemen, dat hij uit een weeshuis afkomstig is en dat Mr Peck dus niet werkelijk zijn vader is. Als hij tegelijkertijd door zij vader beschuldigd wordt van een daad die niet hij maar Horace begaan heeft, wordt het hem te machtig en loopt hij van huis weg. Hij komt terecht bij Duffy, den ouden filosofischen tuinman, die hem met een goed gevonden voorwendsel, nl. dat Bill eerst nog met Horace moet afrekenen, weer naar huis weet te doen gaan. Horace ontvangt zijn verdiende pak slaag, Mr Peck zijn intusschen de oogen open gegaan, tante Lili krijgt een wenk om te verdwijnen en Bill is spoedig overtuigd dat Mr Peck volstrekt niet minder van hem houdt omdat hij een geadopteerd kind is, zoodat alles ten slotte nog zoo goed afloopt als men maar wenschen kan.

Te waardeeren is bij deze film, zooals gezegd, vooral de keus van het gegeven. Dat wil niet zeggen dat dit gegeven, laat ons zeggen het scenario, ook op alle punten bevredigt. Men zou zich integendeel het scenario in verschillende opzichten anders wenschen, psychologisch fijner genuanceerd in de eerste plaats. Zooals het nu is, doet het wel eens een beetje goedkoop aan. De tegenstellingen zouden, ook wanneer ze heel wat minder sterk aangezet waren, nog welsprekend genoeg zijn. De beide indringers, tante Lili en haar zoontje Horace, behoefden zoo drakerig niet te zijn om bij den kleinen Bill het psychologisch conflict in het leven te roepen waar de film om draait. Hoeveel schrijnender zou de situatie zijn geweest wanneer de onvermijdelijke geringe verwijdering tusschen vader en zoon door een welmeenende tante Lili teweeggebracht was!

Ook de genegenheid tusschen vader en zoon zou met subtieler middelen geteekend kunnen zijn dan thans het geval is. Daar was niet het wel wat erg bombastisch-Amerikaansch aandoende diner van de „vader-en-zoon-club" voor noodig geweest. Erkend moet worden dat daar aardige, gevoelig-geziene trekjes tegenover staan.

In de typeering der figuren is de regisseur, Edward F. Cline, over het geheel goed geslaagd. Vooral de tegenstelling tusschen de beide jongens is uitstekend getroffen. Voor Bill speelt Jackie Cooper en hij is inderdaad de aantrekkelijke kwajongen die de rol vereischt, al laat de regisseur hem wat zijn gezichtsuitdrukking betreft het bokserstype wat overdrijven. Jackie Searl voldoet zeer goed als de onaantrekkelijke Horace. Van de andere spelers is verreweg de aardigste karakteriseering die van O. P. Heggie als Duffy.

Peck's bad boy is zeker geen hooge filmkunst. Filmiek raffinement moet men hier niet zoeken. Zeker is het een film die haar uitwerking op het publiek niet mist. Een vacantiefilm, maar een van de goede soort.

J. H.

Capitol Theater

Koning tegen wil en dank

Wat Sydney Howard overkomt, kan alleen in filmland gebeuren: „Koning tegen wil en dank", de titel verklapt het reeds. Men ga deze film zien — zij werd eerder hier ter stede vertoond — zoo men op lachen en plezier uit is.

Flora Theater

De Jantjes

Indertijd heeft De Jantjes in dit theater een record aantal voorstellingen beleefd. Weken en weken achtereen draaide Neerlands eersteling in de Wagenstraat. Dat zij hier nu weer op het programma staat, kunnen wij dan ook gevoeglijk zonder commentaar vermelden.

West-End Theater

Kruier no. 17

De dubbelrol van Weiss Ferdl als den „Koninklijken Walrus' en kruier no. 17 is een van de vermakelijkste, een der beste, welke wij hier in de laatste jaren gezien hebben.

FILMNIEUWS

LENTELIED.

De laatste hand wordt thans gelegd aan de film Lentelied, de film, welke Simon Koster, een van de mede-auteurs van Dood Water, vervaardigt voor de N.V. Amstelfilm. Het wordt een amusements- of publiekfilm, hoe men het noemen wil, zonder groote pretentie, maar toch wel met de bedoeling aan te toonen, dat de Nederlandsche blijspelfilm met inachtneming van de cinematografische wetten op een hooger peil te brengen is, met minder grove, meer filmieke middelen kan worden vervaardigd, den vroolijken toon eerder door sfeer en filmspel dan door anecdotische toegiften van klapsigaren e.d. kan bereiken.

Wat Koster, die behalve voor de regie ook voor het scenario aansprakelijk is, gewild heeft is de herschepping van een lente-idylle, een filmieke incarnatie van het gevoel van lente, opgewekt en licht, in filmbeeld, fotografie, handeling, muziek en alles wat van de film is, zonder dat hij nochtans een avantgardistisch experiment heeft beproefd. Zooals Dood Water niet somber en donker genoeg had kunnen zijn, streeft Lentelied naar zon en onbezwaardheid. Ook aan de fotografie van Von Barsy worden dus geheel tegengestelde eischen gesteld.

In de film zal men een aantal nieuwe of weinig bekende gezichten te zien krijgen. Zoomin Ank van der Moer als Jan Teulings heeft men nog op het witte doek gezien. Dick Swidde is een ontdekking van Simon Koster, die in hem een Nederlandschen filmkomiek gevonden meent te hebben, die het niet van zijn spel, maar van zijn type heeft.

Verder werken Julia Cuypers, Jules Verstraete, Ezerman, die zoo gelukkig debuteerde in Op Hoop van Zegen, en John Schilthuizen mee. De muziek wordt verzorgd door Cor Lemaire en Alex de Jong, maar de liedjes, op woorden van Martin van der Helst, zal men niet uit den mond van de medespelenden hooren.

Naar de lente het wil, speelt al wat leeft en beweegt, eveneens een groote rol: auto's, motorbooten, vliegtuigen, die aan de film iets sportiefs, en vele dieren, een hond, een kat, koeien, een paard, die er het rustieke karakter aan geven. Vooral de dieren hebben den regisseur en cameraman heel wat kommer bereid. Zij hadden nooit geloofd, dat het zooveel moeite kostte, om een koe verschrikt aan het loopen te krijgen, voordat zij op een warmen Zondag een aanvankelijk wat wantrouwigen dorpsveldwachter tenslotte tot zooveel meewarigheid bewogen, dat hij zijn heele revolver voor hen leegschoot.

Voor Rotterdam heeft de film de extrabekoring, dat zij gedeeltelijk te Rotterdam speelt. Koster, zelf geboren Rotterdammer, heeft de gelegenheid niet voorbij laten gaan, om op een van de hoofdpunten van de film een montage van Rotterdamsche stadsindrukken in te lasschen, welke aan het tempo en rhythme van deze stad recht wil doen. Overigens speelt de film op de eilanden: Walcheren, Zuid-Beveland, Schouwen en Duiveland en dan weer voor een groot deel in en om den hel-witten molen van Biggekerke, waarvan het interieur in de filmstudio te Middelburg zoo zorgvuldig was nagebouwd, dat de molenaar zelf het verwonderd kwam aanschouwen en de niet-molenaars de reproductie veel echter vonden dan het origineel.

Als Koster met deze film gereed is, is de kans groot, dat hij opnieuw aan den arbeid gaat, nu voor de Amstelfilm in samenwerking met een buitenlandsche maatschappij.

MIJNHEER ZOEKT EEN WONING — City Theater

Wanneer aan een huwelijk alleen nog maar het uitblijven van een salarisverhooging in den weg staat, wordt het tijd, dat het toekomstige echtpaar naar een woning gaat omkijken. En als men dan, zooals Fred Riegersheim (Hermann Thimig) in afwachting van de voltrekking vast intrekt in een flat vol ingenieuze machinerieën die, naar de pensionhoudster vertelt, slechts door een krankzinnige uitgedacht kunnen worden, en als die pensioenhoudster bovendien nog Adèle Sandrock is, dan kan men ervan overtuigd zijn, dat er nog vele misverstanden opgehelderd moeten worden vóór het happy end.

Hermann Thimig in Der Herr ohne Wohnung.

Zoo is het dan ook geloopen in de amusante film „Mijnheer zoekt zijn woning". Deze „Mijnheer" is de secretaris van Prof. Dr Emil Mangold (Paul Hörbiger) die in zijn wereldbekend schoonheidsinstituut aan iedere dame de gewenschte neus levert. Dit beweegt de in Venetië vertoevende Miss Mary Tired (Karin Evans) ertoe zich naar Weenen te begeven, waar ze door den secretaris van den Professor aan het station verwisseld wordt met een, eveneens uit Venetië komende, dansgirl, die door de reis „very tired" is. Dit geeft reeds de eerste verwikkeling, welke door vergissingen zoowel van de verloofde van den ongelukkigen secretaris (Hanna Waag) als van de echtgenoote van den Professor (Hilde von Stolz) steeds gecompliceerder wordt, totdat, na een grondige boemelpartij der van ontrouw verdachte verloofde en echtgenoot, de laatste aapjeskoetsier van Weenen (Leo Slezak) de noodige opheldering brengt.

In de vacantie-programma's maakt deze film, welke gemaakt werd naar het tooneelstuk van Oestereicher en Jeubaek, een heel goed figuur. In Fred Riegersheim herkennen we duidelijk den Thimig van Goldonis „Diener Zweier Herren", zooals die nog niet zoo lang geleden in den Koninklijken Schouwburg te zien was. Paul Hörbiger en Adèle Sandrock, beiden welbekend, hebben nog niets van hun kunnen ingeboet en de sappige wijze, waarop Slezak de vlotte melodieën van Robert Stolz voordraagt, kan slechts de frissche vroolijkheid van deze film verhoogen.

In het voorprogramma gaat een vermeldenswaardige film over de kathedralen van Frankrijk, die de schoonheid van deze middeleeuwsche bouwwerken op overtuigende wijze voor de oogenbrengt.

Jubileum August Kiehl

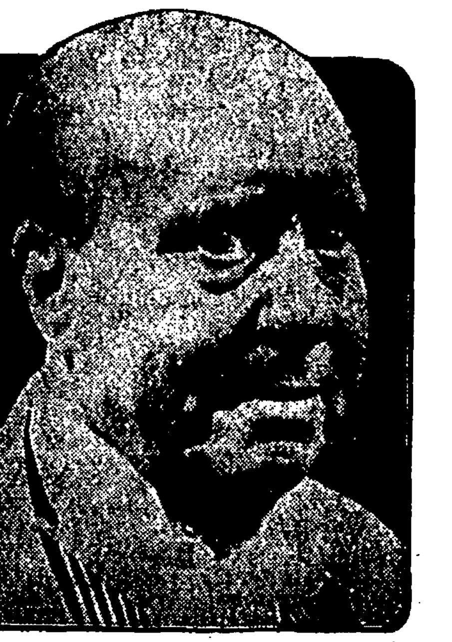

Binnenkort wordt de nestor der Nederlandsche acteurs August Kiehl, 81 jaar. Tegelijk hoopt de laatste der „Drie K's" — Kreeft, Kelly, Kiehl — zijn zestigjarig tooneeljubileum te vieren. Want precies zestig jaar geleden debuteerde de jonge Augustus Kiehl — eigenlijk tegen den zin van zijn ouders, al waren die zelf ook wel bij het tooneel — op de planken. Dat was in den Koninklijken Hollandschen Schouwburg van J. C. Valois in den Haag.

In De Vrek van Molière — Rosier Faassen had de titelrol, verder waren in dien tijd ook Spoor, Bigot, Chrispyn Sr. en Kiehls moeder, een telg uit het tooneelspelersgeslacht der Sablairolles, en zijn vader, H. G. Kiehl, bij de troep — debuteerde hij als La Flèche, de knecht, die het kistje steelt. Maar na het seizoen '75—'76 werd het Nederlandsch Tooneel gesticht en het Haagsche gezelschap hield op te bestaan. Behalve in de operette speelde Kiehl sedert nooit meer in den Haag. En toch zal het waarschijnlijk niet in een Amsterdamsche, maar in een Haagsche voorstelling zijn, dat „Oome Guus" zijn merkwaardig jubileum zal herdenken. Er was n.l. te Amsterdam geen gezelschap te vinden voor het optreden voor den jubilaris.

August Kiehl zal dus in den Haag gehuldigd worden en wel op 8 dezer bij de Nederlandsche première van De Kribbebijter in de Passage.

Dit is de tweede film-rol van August Kiehl (die op zijn tachtigste jaar als filmspeler in Op Hoop van Zegen heeft gedebuteerd); hij speelt in de Kribbebijter een huisknecht, een heel aardige scène.

Natuurlijk — zei August Kiehl tot onzen berichtgever, terwijl hij over zijn jubileum en filmen in 't algemeen aan 't praten was — is filmen een heel ander werk dan het comediespelen, dat ik mijn heele leven gedaan heb. Ge begint niet bij het begin, maar bij het einde of in het midden. En alles in hetzelfde décor achter elkaar afgemaakt. Precies een revue: het staat als een pompstok op een lepel.

Maar ik voor mij vind het gemakkelijker, alleen het wachten is moeilijker; je moet soms een heelen morgen drentelen. En dan is het ook akelig dat je geschminkt wordt door een ander, nadat je het je heele leven zelf hebt gedaan. En nauwelijks heb je één zin van je rol gezegd of ze roepen „stop" en dan moet je voor dezelfde zin weer van een andere kant genomen worden.

En, gaat hij verder, ik ben gelukkig een gevoelsmensch en als ik vroeger op de planken stond en ik speelde een sentimenteele scène flink uit, dan voelde ik ten slotte toch wat in mijn keel. Maar bij de film? Daar zijn tranen onbestaanbaar. Nee, dat is eigenlijk in de film — U mag het wel in de krant zetten, want in De Kribbebijter hoef ik niet te huilen — het grootste boerenbedrog. Je staat in de film zoo nu en dan met zijn beien te praten en staat er eigenlijk geen mensch tegenover je...."

Kiehl schrijft op 't oogenblik zijn memoires. Hij verhaalt daarin niet alleen van de gouden tijd van de „Drie K's" maar ook van zijn dienst en van zijn jeugd in het gezin van zijn vader, die zooals hij plechtig verklaart, genadiglijk werd gezegend met 21 kinderen, waarvan er „maar" drie aan het tooneel zijn gekomen.

RADIONIEUWS

PHOHIPROGRAM ZONDAG 4 AUGUSTUS

A.Z.T.

1	13.50	Wilhelmus en Opening.
2	14.00	Gramofoonmuziek
3	14.10	Zondagavondtoespraak vanwege de A. M. V. J. door ds J. H. Stelma.
4	14.25	Gramofoonmuziek
5	14.30	Louis Contran in zijn repertoire.
6	14.45	Gramofoonmuziek
7	14.50	„Het laatste nieuws uit Holland".
8	15.05	Louis Contran
9	15.20	Microfoondebutanten
10	15.30	Uitzending door den Katholieken Radio Omroep.
11	16.30	Reportage Waterpolo-wedstrijd Holland—Duitschland.
12	16.45	Gramofoonmuziek
13	16.50	Slotwoord en sluiting. Wilhelmus.

RADIO-TIJDSCHRIFTEN.

Radio-Centrum bevat o.m. de volgende bijdragen: De Vara-studio's, door ir J. Bloemsma; Komende nieuwe radiolampen, door A. A. M. A. Kalmeyer; Het Luxemburg effect; De electrische Graphoscoop, door C. v. d. Wijngard; Prof. Koomans, Ridder Nederlandsche Leeuw; Nuttige wenken voor amateurs; Een practische toonfrequentgenerator, door G. C. Reitsma; Stille afstemming, door ir Max Polak; Loftin White eindversterking; de bedrijfsdemping van niet-ideale filters, door ir L. Koster; het nieuwe hoogfrequent kernmateriaal in de practijk, door W. Metzelaar.

Weekbladen

Spiritische Bladen van 31 Juli begint met de radiolezing van M. L. A. v. d. Heijden Jr. over Levensverruiming. W. van Gorcum geeft een artikel over het zesde zintuig.

F. A. Bussemaker vertaalt uit Wakres Leben Hoe wij sterven.

K. houdt een leekepraatje over geesten, photographie.

De afdeeling Schiedam plaatst, op machtiging van den hoofdcommissaris van politie te Rotterdam een waarschuwing tegen W. Verhoeven, die zich uitgeeft voor psychometrist, magnetiseur, medium, enz.

De Wereldkroniek van 3 Augustus opent met een portret van minister Colijn. Bij fraaie foto's vindt men interessante bijzonderheden over een in de 13e eeuw reeds gesticht Hollandsch dorp in Hongarije. De spiegel der sport geeft ook iets van de Vierdaagsche te zien. Voorts wordt de tocht van de K XVIII herdacht. Het mysterie der infra-roode stralen wordt aan de hand van drie foto's gedemonstreerd. In een interview met Winifred Wagner brengt Anders Lundebeck den lezer in de sfeer rondom Richard Wagner. Van de vele fraaie illustraties vermelden we nog die betreffende kampeeren in eigen land. Ook aan goede lectuur is geen gebrek.

Eigen Haard van 3 Augustus brengt het vervolg van den met foto's geïllustreerden mysterieusen Gelderschen roman „De Adelaar der Tempelheeren" van Jan van de Veluwe. Voorts is er een artikel over de Roode Zee en een over Eremurus of Zweeplelie. Mevr. S. C. Alberdingk Thijm-van der Muelen droeg een schetsje bij. Dicky Wafelbakker vertelt iets van het Haagsche Hollywood.

WETENSCHAPPEN

VIVISECTIE

Een verdediger aan het woord

In Forschungen und Fortschritte van 20 Mei geeft prof. dr Paul Uhlenhuth uit Freiburg een overzicht van wat de geneeskunde aan de „veel gesmade" vivisectie te danken heeft.

Het lijkt ons billijk — vooral ook na het advies van onzen [president] van den Gezondheidsraad aan de Regeering — van het betoog kennis te nemen.

Uhlenhuth wijst dan allereerst op het werk van Louis Pasteur en Robert Koch, dat z. i. zonder de dierproef ondenkbaar zou zijn geweest.

Daarna komt hij op de ziekte van Weil, waarvan Uhlenhuth den verwekker mocht vinden (spirochaeta icterogenes), toen hij de ziekte op marmotten had overgebracht. Ook het feit, dat op zichzelf gezonde ratten met hun urine de virulente spirocheten der ziekte van Weil afscheiden en op die wijze de ziekte kunnen verspreiden, is enkel door de marmotproef vastgesteld. Het wezen der beri-beri, de zoogenaamde vitaminen en de geneesmiddelen tegen scheurbuik, rachitis en dergelijke nooddruftsziekten, de dierproef heeft ze vastgesteld en aan het licht gebracht.

Maar niet alleen voor de ontdekking der infectieverwekkers in het algemeen, ook voor de diagnose van eenige besmettelijke ziekten is in twijfelachtige gevallen de dierproef noodig. Zoo openbaart de muis het miltvuur en de tetanus, de marmot de tuberculose. Rat- en marmotproef zijn voor de diagnose van de pest ambtelijk voorgeschreven, evenzoo de konijnproef voor de diagnose van pokken en dolheid. Alleen met de van dierproef verkregen agglutinine en bacteriolysine zijn wij in staat cholera-, rat- en pestbacillen met zekerheid vast te stellen en van andere bacteriën te onderscheiden, zoodat deze methoden ambtelijk zijn voorgeschreven.

Uhlenhuth vond door dierproef een methode om bloedeiwit van mensch en dier te onderscheiden, zelfs in de kleinste, tientallen jaren verdroogde bloedvlekken. Indien dus voor de rechtbank moet worden uitgemaakt, of de bloedvlekken op de kleeren van een moordenaar menschenbloed of niet bevatten, kan dat niet anders gebeuren dan met het serum van een met menschenbloed behandeld konijntje. Op dezelfde wijze heeft U. levensmiddelenvervalsching met behulp van zijn biologische methode aan het licht gebracht, zooals b.v. de toevoeging van paardenvleesch bij gehakt, worst en andere vleeschwaren. Deze methode is in de Duitsche Vleeschkeuringswet voorschrift geworden. De methode heeft ook de bloedverwantschap tusschen verschillende dieren (paard, ezel, hond, vos, enz.) bewezen en ook die tusschen mensch en aap, welke men elk oogenblik met behulp van deze reactie ad oculos (voor ieders oog) demonstreeren kan. Slechts het dierlijf levert ons zulke specifieke biologische reagentia. De chemicus is daartoe niet in staat.

Een nog fijnere reactie op vreemdsoortig eiwit neemt men in het dierlichaam zelf waar, in de gedaante van de z.g. overgevoeligheidsreactie, waarmee het U. verschillende keeren gelukt is, sporen van specifiek eiwit in duizenden jaren oude mummies aan te toonen, daar viervoeters, welke met zoo'n mummie-extract behandeld waren en na eenige weken met menschelijk eiwit geënt werden, op typische wijze acuut stierven (anaphylactische schok).

Von Behring kreeg zijn diphtherie-serum en tetanus-serum van het paard, U. zijn serum tegen de ziekte van Weil van de marmot, dat tegen mond- en klauwzeer van het rund, dat tegen de varkenspest van het varken. U. wijst verder op de sera tegen mijnwormziekte, meningites, longonsteking, slangenbeet, worstvergiftiging, waarvoor de dierproef onontbeerlijk is.

De dieren leveren ook de belangrijkste eiwitstoffen tegen pokken (Jenner), hondsdolheid (Pasteur), gele koorts, typhus, cholera, dipththerie. Zonder het dier dus geen redding van den mensch.

De dierproef is ook het fundament voor de heele chemotherapie.

Uhlenhuth vertelt dan van zijn met Schmidt en Kuher samengestelde nieuwe organische antimoon preparaten in den vorm van stibinezuren, welke zoo gunstig zijn gebleken bij de tropenziekte Kalaazar. Tot dusver stierven zware zieken voor 98 pct., thans genezen zij in 8 dagen. Ook de huidleiskmaniose (buil) en de in Egypte zeer verspreide Bilharzia-ziekte worden door de nieuwe preparaten met verrassend succes bestreden. Na nog op het succes van door dierproef verkregen chemische preparaten tegen slaapziekte, malaria gewezen en de verwachting uitgesproken te hebben, dat de dierproef ook nog het middel tegen ongeneeslijke ziekten als kanker zal doen vinden, besluit Uhlenhuth:

„Na al het bovengemelde zou het eenvoudig misdadig zijn het verbod van de dierproef, die tot redding van den mensch onvervangbaar is, ook maar in overweging te nemen. Het dier is naar zedelijke en goddelijke ordening ter wille van den mensch daar, en onzedelijk zou de arts handelen, als hij zich den weg van de genezing laat versperren door af te zien van het doen lijden van het dier. Het dier door narcose voor pijn te beschermen is eerste wet voor den onderzoeker."

Wij kunnen de waarde van Uhlenhuths betoog onvoldoende beoordeelen, maar, als het waar is, dat de dierproef onontbeerlijk is voor ons aller heil, dan wordt het ook allereerste eere- en dankbaarheidsplicht van den mensch, het dier tegen elk niet noodzakelijk lijden met alle kracht te beschermen en in massa tot de Vereenigingen voor Dierenbescherming toe te treden. De dierproef mag o.i. alleen worden toegestaan aan geleerden, van wie men verwachten kan, dat zij in staat zijn, de Geneeskunde werkelijk te verrijken.

DE KONINGIN WILHELMINA JUBILEUMSTICHTING EN DE LEPRA

Thans is de beslissing gekomen — schrijft Pro Leproos — dat de K. W. Jubileumstichting belangrijk steunen zal op 'n gebied, dat door haar tevoren niet werd betreden: de lepra. Door de hulp der stichting is het mogelijk te Batavia gelegenheid te scheppen voor de bestudeering en de medisch wetenschappelijke bewerking van het lepraprobleem. Het doel daarvan moet, volgens het bij Koninklijke Goedkeuring vastgestelde Reglement der stichting, gericht zijn in het bijzonder op de bestrijding van volksziekten, in dit geval op de bestrijding der lepra, een practisch doel dus, waarmede wij instemmen.

In dit verband schrijft het blad nog:

„De Regeering, die over de Ned. Indische afdeeling van Het Roode Kruis zeggingschap heeft, evenals over de Koningin Wilhelmina Jubileum Stichting, moge, nu zij de laatste tot een bijdrage voor den bouw van een Centraal Instituut voor Lepra Onderzoek noopte, de eerste ertoe brengen om die Vereeniging te steunen, die het lot der leprozen onderzoekt en verbetert. Onze vereeniging heeft aan beginselen en desiderata van Het Roode Kruis voldaan, de Ned. Indische afdeeling van Het Roode Kruis nog niet aan haar plicht tot steun der pogingen tot verbetering van het lot der leprozen."